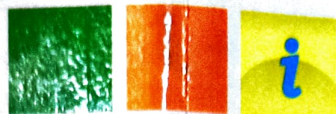

«Д.Т. Світ» видавництва «Дзідакта»

Нова українська школа

до всіх предметів

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Інтернет-підтримка

До підручника
Тетяни Гільберг
Світлани Тарнавської
Лариси Грубіян
Ніни Павич

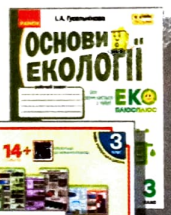
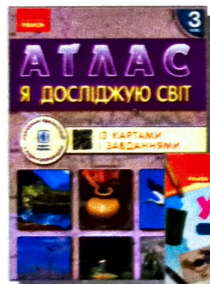
НОВА
УКРАЇНЬСЬКА
ШКОЛА

Я досліджую СВІТ

Використання робочого зошита у 2-х частинах є невід'ємною частиною організації освітнього процесу

За допомогою зошита здобувачі освіти навчаються:

- Пізнавати навколишній світ та встановлювати взаємозв'язки
- Спостерігати за явищами в природі
- Проводити цікаві досліди
- Робити висновки
- Експериментувати та сприймати світ комплексно

НАЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА
УСІ КНИГИ ТУТ!
• ranok.com.ua
• e-ranok.com.ua
• pochta@ranok.com.ua
• (057) 727-70-90

ЧАСТИНА
1

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

3
клас

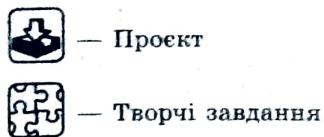
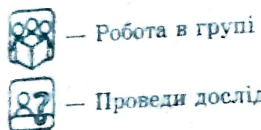
ДИДАКТА

УДК 502.37.016(076.5)
Т13

ДИДАКТА

Схвалений для використання у закладах загальної середньої освіти
підтверджується відповідним листом ІМЗО (www.ranok.com.ua/grifi_mon.html)

Умовні позначки

Тагліна О. В.

Т13 Я досліджую світ. 3 клас : робочий зошит до підруч. «Я досліджую світ»
Тетяни Гільберг, Світлани Тарнавської, Лариси Грубіян, Ніни Павич.
У 2-х ч. Ч. 1. / О. В. Тагліна — Харків : Вид-во «Ранок» : «Дидакта»,
2020. — 64 с.

ISBN 978-617-09-6526-4

Робочий зошит відповідає новому Державному стандарту початкової освіти і основним вимогам Нової Української школи. Посібник забезпечує формування в наймолодших школярів ключових, предметних і міжпредметних компетентностей, які позначаються через уміння вчитися, критично мислити, здатність логічно міркувати, готовність розв'язувати проблеми із застосуванням досвіду навчальної діяльності, уміння працювати в команді тощо; передбачають оволодіння прийомами пошукової діяльності, розвиток дослідницьких умінь дітей.

Завдання зошита дають можливість використовувати інтерактивні форми і методи навчання — дослідницькі, інформаційні, моделювання, ситуативні вправи тощо.

На сторінках посібника розміщено QR-коди, за допомогою яких можна швидко перейти до додаткового матеріалу у вигляді презентацій, схем, таблиць.

УДК 502.37.016(076.5)

Разом дбаємо
про екологію та здоров'я

© Тагліна О. В., 2020
© «Дидакта», макет, 2020
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2020

ISBN 978-617-09-6526-4 (ч. 1)
ISBN 978-617-09-6595-0 (ч. 2)

Разом ми сильніші. Як люди взаємодіють у спільноті

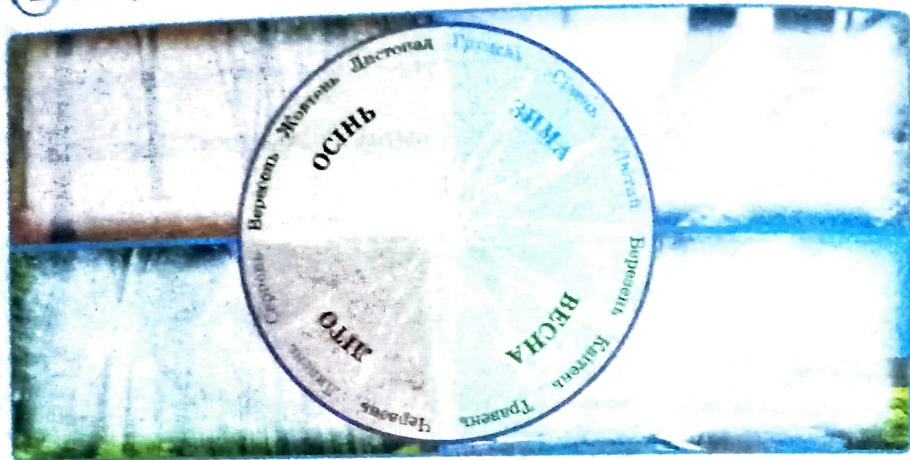
1 Чи правильно учні позначили спільноти? Перевір і за потреби виправ.

Я І МОЄ ОТОЧЕННЯ

2 Створіть в класі інтерактивний плакат «Ранкове коло».

Кожного ранку позначаєте дату та погоду. Позначаєте події дня та настроїв, вітаєте іменинників з днем народження.

Підбивайте підсумки кожного місяця протягом року. Скільки було сонячних днів? Скільки похмурих?

Сонячні дні

Похмурі дні

вересень
жовтень
листопад
грудень
січень
лютий
березень
квітень
травень

Я І МОЄ ОТОЧЕННЯ

3 Ти вже знаєш, що кожна людина є частиною суспільства. Познач «+» спільноти, до яких входиш ти.

клас

будівельники

гурток танців

людство

лікарі

родина

Я і моя шкільна громада

4 Запиши важливі ознаки спільноти.

Особистість

Родина

Колектив

Оточуючі

Громадяни

Людство

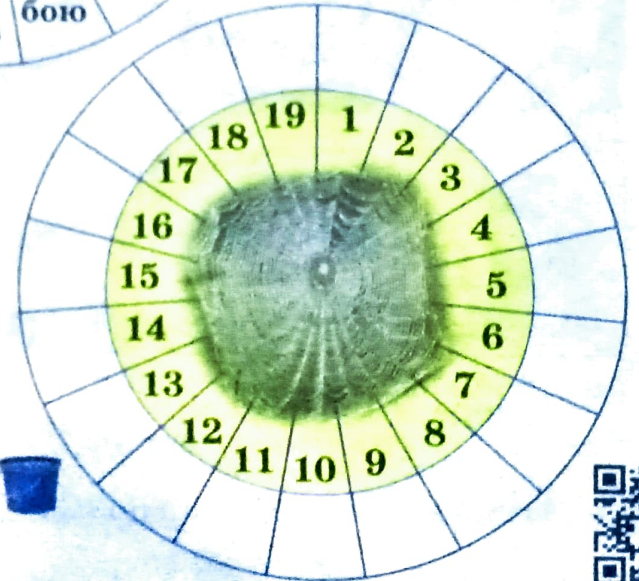
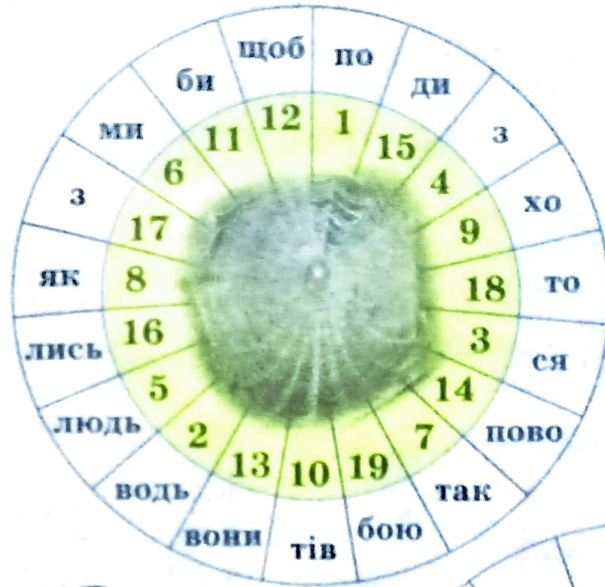
5 Познач, що означає слово «школа» у перекладі з турецької:

- місце, де навчаються
- діти, що навчаються
- заняття у вільний час
- обов'язкові заняття

Я І МОЄ ОТОЧЕННЯ

6 Упиши в другу павутинку склади по порядку. Прочитай важливе правило спілкування у спільноті.

Я і моя шкільна громада

Чи є спілкування обміном інформацією

1 Допиши поняття.

Слово «інформація» з латинської мови означає

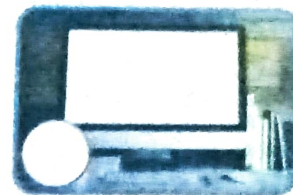
2 Запиши, які зображені об'єкти є джерелом інформації, а які — приймачем.

Джерела інформації:

Приймачі інформації:

3 Чи правильно діти позначили природні джерела інформації? Перевір і за потреби виправ.

4 Інформація може бути правдивою і хибною. Познач біля кожного твердження правдиву інформацію буквою «п», хибну — буквою «х».

- Бесіда не може бути джерелом інформації.
- Спілкуючись, люди передають одне одному інформацію.

5 Познач цифрами, яку інформацію ти отримав(-ла), завдяки цим дорожнім знакам.

Пішохідний перехід

Рух на велосипеді заборонений

Зупинка транспорту

Рух пішоходів заборонений

Обережно, діти

Як знайти друзів. Які в дітей права й обов'язки

- 1 Прочитай вислови дітей про дружбу і додай свій.

Друг завжди допоможе.
Друг — це той, хто тебе розуміє.
З другом можна весело провести час!

МІЙ ВИСЛІВ

- 2 Читай склади, починаючи із прямокутника синього кольору за стрілочкою. Рухайся проти руху годинникової стрілки.

має	зів	дру	гом.
той,		жніх	дру
хто		Справ	жнім
сам	уміє	бути	справ

- 3 Чи вважаєш ти себе справжнім другом? Поясни чому.

- 4 Попрацюй зі словничком, дай визначення слову.
Обов'язок — це

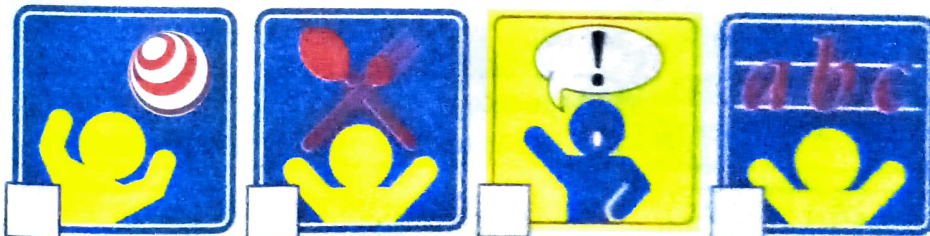
- 5 Запиши права й обов'язки учнів, користуючись довідкою.

Права учнів

Обов'язки учнів

Довідка: висловлювати особисту думку; користуватися книжками з бібліотеки; поважати права інших дітей; поважати думки інших людей; охайно ставитися до шкільних речей; захищати власні права

- 6 Познач цифрами, яку інформацію про права ти отримав(-ла) завдяки цим знакам.

1. Усі діти мають право на отримання освіти.
2. Усі діти мають право вільно висловлювати свої думки.
3. Усі діти мають право на відпочинок і дозвілля.
4. Усі діти мають право на повноцінне харчування.

Я і моя шкільна громада

7 Прочитай та обговоріть інформацію, яка була для вас новою.

КОНВЕНЦІЯ ООН

ООН — це організація, що створена з метою підтримки й зміцнення міжнародного миру та безпеки.

Конвенція — угода, яку обов'язково

мають виконувати всі, хто її писав.

Конвенцію про права дитини було прийнято в 1989 році.

Безпека |
Захист |
Участь

Конвенція ООН про права дитини — це світова конституція прав дитини

8 Розглянь схему. Які права має дитина? Обведи права, про які ти вже знаєш.

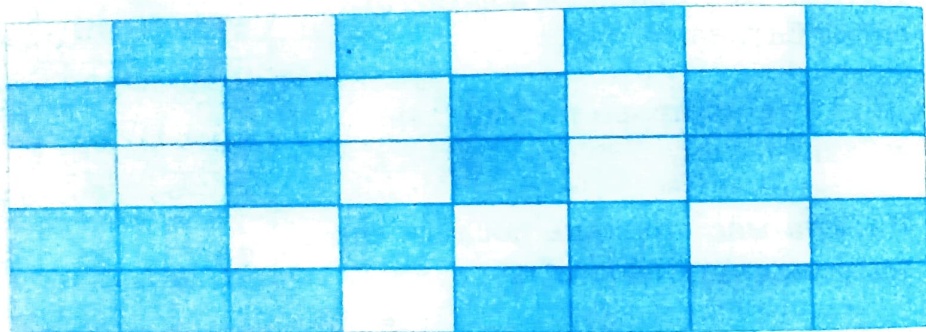
9 Прочитай і познач (обведи) правильну відповідь.

Дитина має право їсти тільки солодощі	☐ так	☐ ні
Дитина має право цілодобово сидіти грати у комп'ютерні ігри.	☐ так	☐ ні
Дитина має право на ім'я і набуття громадянства.	☐ так	☐ ні
Дитина має право не допомагати своїм батькам	☐ так	☐ ні
Дитина має право на соціальне забезпечення.	☐ так	☐ ні
Дитина має право на послуги системи охорони здоров'я.	☐ так	☐ ні
Дитина має право брати участь в іграх і розважальних заходах.	☐ так	☐ ні
Дитина має право читати книжки.	☐ так	☐ ні
Дитина має право на життя.	☐ так	☐ ні
Дитина має право на висловлення власних думок.	☐ так	☐ ні

- 10 Зафарбуй склади, які відповідають білим ділянкам. Прочитай та запиши, що означає слово обов'язки.

о	на	бо	ка	в'яз	пи	ки	ри
до	це	о	ді	ра	ї	ри	ло
що	під	а	ля	ста	га	дро	ють
пи	ка	ви	ат	ко	ит	на	ут
ри	ві	ска	нню	пе	пе	ва	ло

Обов'язки —

- 11 Чому права тісно пов'язані з обов'язками? Запиши.

- 12 Серед поданих слів знайди синоніми до слова турбуватися. Обведи їх.

прощати

піклуватися

любити

терпіти

дбати

радіти

- 13 З'єднай стрілочками відповідні права й обов'язки.

Права

Обов'язки

Усі діти мають право на любов і турботу.

Поважати близьких і друзів. Не принижувати гідності кожної людини. Поводитись так, щоб своєю поведінкою не порушувати прав іншої людини.

Усі діти рівні у своїх правах.

Не ображати і не принижувати оточуючих.

Жодну дитину не можна ображати і принижувати.

Поважати і любити своє оточення. Ставитися до них так, як би ми хотіли, щоб ставилися до нас.

Чи всі люди рівні. Що таке справедливість. Чому людині потрібний особистий простір

- 1 Прочитай склади, починаючи із прямокутника синього кольору за стрілочкою. Рухайся проти руху годинникової стрілки, і ти дізнаєшся, народну мудрість. Наведи приклад її правоти.

		вість	ли	вед
і	бить	ро	на	спра
що	від	по	ди	є
во	ність	Від	лю	і
на	між	тим,	що	мість
от	ри	мує	на	то

- 2 Познач приклади поведінки, які ти вважаєш справедливими.

- На добрі слова відповідати словами подяки.
- На добрі справи відповідати послугою.
- Не звертати уваги на потреби інших людей.
- Не заважати іншим і не давати без потреби заважати собі.
- Бути відповідальним, готовим відповідати за свої вчинки.

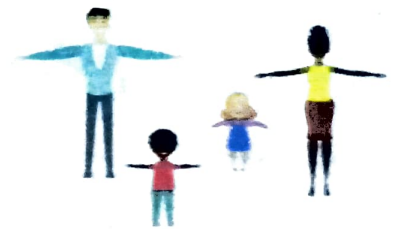
- 3 Заверши речення: Якщо мій друг або подруга не зробили домашнє завдання і просять у мене його списати, то я...

- 4 Упиши у речення пропущені слова, користуючись довідкою.

Якщо розставити руки або витягнути їх перед собою, то можна зрозуміти, яким за розміром є простір між тілом і рукою. Цей простір має назву _____ . Його ми прагнемо _____ , тому _____ , що людина почувається перебуваючи зі співрозмовником на певній _____ .

Довідка: відстань, комфортно, захистити, особистий простір

- 5 Попрацюй зі словничком, дай визначення словам.

Справедливість — це _____

Цінність — це _____

6 Проведи дослідження «Подивись у люстерко». Запиши відповіді.

Яка (-ий) я на уроці?

Яка (-ий) я вдома?

Яка (-ий) я з друзями?

7 Проведи дослідження «У які конфліктні ситуації я потрапляю?».

1. Розглянь схему «Коло вибору».

3. Розкажи, за яких умов можуть виникнути конфлікти.

3. Запиши, як правильно зробити, щоб уникнути конфліктів.

Домовся!

Обговори!

Попроси пробачення!

Зупинись, стоп!

Переключись на інше

Зачекай, охолонь!

8 Користуючись схемою, розкажи, із чого складається конфлікт.

Конфлікт	
1	Причина
2	Учасники
3	Хід конфлікту
4	Вирішення конфлікту

9 Проведи дослідження «Як часто я потрапляю у конфлікти». Познач «+» дні тижня, коли ти сварився(-лася) або ображався(-лася).

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд

Висновок

Як розпізнати неправдиву інформацію

1 З'єднай стрілочкою слово та його визначення.

Код

Декодування

Фейк

Кодування

система символів для передавання, оброблення і зберігання різної інформації.

перетворення повідомлень у зручну форму для передавання, опрацювання і зберігання.

розкодування, розшифрування кодів.

повідомлення, у якому частково або повністю відсутня правдива інформація.

2 Розшифруй слово, користуючись шифром.

▲	◆	★	☆	▲	●	■	◆	●	★
5	2	6	1	3	4	1	6	3	2

	1	2	3	4	5	6
○	в	з	і	м	ш	г
◆	т	н	б	е	в	ц
■	а	о	і	ж	у	а
▲	к	л	р	е	і	д
★	д	я	м	т	ц	ф
☆	о	ю	с	к	р	в

3 Прочитай вислови та познач літерою «ф» ті, які ти вважаєш фейками (фальшивими новинами).

- Виявилось, що слово «інформація» у перекладі з латинської мови означає «це легко забути».
- Вчені встановили, що вода може перебувати тільки в двох станах — рідкому і газоподібному.
- У давні часи, коли люди ще не вміли використовувати вогонь, вони вигадали інфографіку — представлення інформації у вигляді текстів.

4 В Стародавньому Єгипті для запису текстів використовувалася система письма — Єгипетські ієрогліфи. Познач, яке кодування інформації вони використовували.

- Звукове кодування інформації
- Графічне кодування інформації
- Текстове кодування інформації

Що об'єднує людей у суспільні групи. Чи здатні люди змінювати суспільство

1 З'єднай стрілочками зображення суспільних груп людей з описом того, що їх об'єднує.

люди,
об'єднані
спільною
метою

люди,
об'єднані
однією
професією

люди,
об'єднані
спільними
інтересами

люди,
об'єднані
родинними
зв'язками

2 Працюй над проектом «Як виноходи людства змінюють суспільство».

Перший крок. Обери тему проекту. Про який винахід ти хочеш дізнатися?

Я хочу дізнатися

Другий крок. Визнач, як ти будеш працювати: сам, у парі чи у групі.

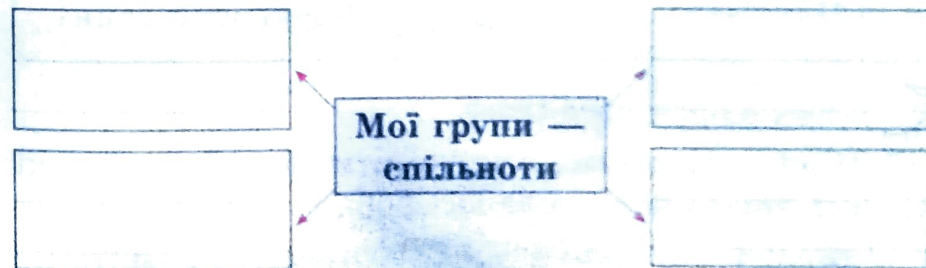
Я буду працювати

Третій крок. Заповни таблицю.

План роботи над проектом

№	Що треба зробити	Термін виконання
1	Знайти інформацію щодо обраного винаходу людства і його впливу на суспільство	
2	Дібрати світлини, малюнки, репродукції	
3	Підготувати текст повідомлення	
4	Оформити результати роботи (в альбомі, або в іншому вигляді)	
5	Підготувати презентацію проекту	
6	Захистити проект	

3 Користуючись довідкою, заповни схему.

Довідка: родина, клас, спортивна секція, гурток, держава, школа, футбольна команда, народ.

Як не заблукати у Всесвітній мережі

- 1 Заповни схему, користуючись підручником.

Інформаційні ресурси			
Інформаційні сайти	Онлайн-сервіси	Інтернет-магазини	Офіційні сайти

- 2 Познач слово, яке означає «оприлюднення (опублікування) повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору».

Гіперпосилання

Інформаційний ресурс

Плагіат

Пошуковий запит

- 3 Запиши пропущені слова.

Вірші, малюнки, світлина, музика і відео, які створила, намальовала, зробила і написала людина, належить _____ . Ніхто не

може видавати чужі роботи _____ .

Це є _____ .

- 4 Користуючись схемами, дай відповідь на запитання.

Є ПЛАГІАТОМ, ЯКЩО

Узяти ідею або слова іншої людини і видати їх за власні

Використати результати роботи іншої людини без посилання на джерела, звідки вони були взяті

Копіювати чужу роботу й оприлюднювати її під своїм іменем

Представити вже існуючу ідею або роботу як нову та оригінальну

НЕ Є ПЛАГІАТОМ, ЯКЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ

Широке розповсюдження інформації, повідомлення про новини дня

Твори народної творчості

Державні символи України

Офіційні документи, загальновідомі факти та знання

Чи буде плагіатом, якщо ви звертаєтесь до багатьох інформаційних джерел, цитуєте їх, але маєте власну думку і поважаєте думки інших людей?

Чому сім'я — найголовніше у нашому житті.

Що я знаю про історію свого роду

- 1 Проведи пошук інформації щодо обов'язків у вашій родині. Заповни схему.

Робота	Хто виконує	Чи можу я виконувати цю роботу (так або ні)	Якщо я виконаю цю роботу, то...
Покупка продуктів			
Застилання мого ліжка			
Прибирання моїх іграшок			
Збирання мого портфеля			
Прибирання моєї кімнати			
Приготування їжі			
Виконання домашніх завдань			

- 2 Упиши у речення пропущені слова.

Людина, яка пообіцяла й зробила — це _____ людина. Якщо людина пообіцяє і не зробить, вона є _____ людиною.

- 3 Познач слово, яке означає «представники кількох поколінь однієї і тієї самої сім'ї, які передають з покоління в покоління професійну майстерність, традиції».

- Родина
 Родичі
 Династія
 Рідня
 Рід
 Плем'я

- 4 Доповни речення, користуючись текстом підручника.

Сім'я, або родина, — це група людей, які проживають _____ та мають взаємні

й _____

Родину, яка передає свою _____, своє діло від покоління до покоління, називають _____

Традиції моєї сім'ї. Що таке сімейний добробут

1 Допиши речення.

Є речі, цінність яких визначається пам'яттю про родину. Кожна така річ має назву

2 Проведи дослідження «Традиції моєї сім'ї».

Визнач, яких звичаїв і традицій дотримуються у вашій сім'ї. Заповни таблицю «Традиції моєї сім'ї».

Опис традиції	Хто запровадив цю традицію, як довго її дотримуються

Ознайом із результатами дослідження членів своєї сім'ї.

3 Проведи дослідження «Планування бюджету моєї сім'ї». Роби крок за кроком.

1. Запитай у батьків, скільки грошей сім'я заробляє щомісяця. Можна зазначити приблизну суму.

2. Склади разом із батьками перелік витрат сім'ї за місяць. Наприклад: харчування, житло, транспорт, речі, лікування, відпочинок тощо.
3. Разом із батьками сплануй таблицю витрат на наступний місяць. Усі витрати можна поділити на три групи: «необхідно», «потрібно», «бажано».
4. Заповни таблицю.

«Планування бюджету моєї сім'ї».

Перелік витрат	Скільки потрібно грошей	Характер витрат:		
		«необхідно»	«потрібно»	«бажано»
Продукти				
Житло				
Транспорт				
Речі				
Лікування				
Відпочинок				
Книжки				
Мобільний зв'язок				

Зроби висновки щодо ведення бюджету сім'ї.

Як досягти мети. Чому важливо бути відповідальним

- 1** Проведіть дослідження «Чи вмію я ставити цілі і досягати їх». Роби крок за кроком.

1. Визнач мрію, яку хотів/хотіла б реалізувати.

Моя мрія _____

2. Сформулюй конкретну мету, яка допомагає у досягненні цієї мрії.

Моя мета _____

3. Склади план конкретних дій, які треба виконати для досягнення цієї мети. Заповни таблицю.

План досягнення моєї мети

№	Що треба зробити	Термін виконання
1		
2		
3		
4		
5		
6	Результат моєї роботи досягнення мети	

- 2** Розшифруй вислів і запиши його.

- 3** Додай власні пункти до правил відповідальної і безпечної роботи в Інтернеті.

МОЇ ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОЇ РОБОТИ В ІНТЕРНЕТІ

Я ніколи не повідомляю приватну інформацію про себе або своїх рідних: домашню адресу, номер телефону, свої паролі.

Я ніколи _____ з незнайомими людьми.

Я завжди _____

Я завжди _____

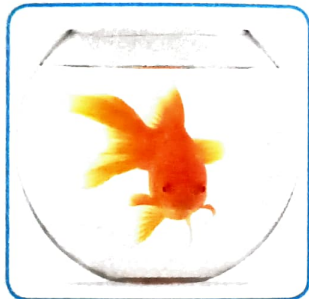
Як провести спостереження

1 Допиши визначення.

Спостереження — це

2 Розглянь зображення. Напиши назви об'єктів, які можуть бути об'єктами спостережень і познач ті, за якими легше спостерігати.

3 Проведи спостереження «Як проростає насіння».

Роби крок за кроком.

1. Обери об'єкт для спостереження.

Для спостереження я обрав/ла насіння

Метою мого спостереження є

План спостереження:

2. Запиши результати спостереження у таблицю.

Дата спостереження	Опис спостереження

3. Зроби висновок, чи досягнута мета спостереження.

4 Познач, який метод вивчення природи є найдавнішим.

спостереження

дослід

моделювання

експеримент

Як людина досліджує природу

Як провести експеримент

1 Проведи експеримент «Денатурація білка».

Прочитай текст-пояснення: «Живі організми мають у собі особливі молекули, які називають білками. При кип'ятинні структура білка руйнується. Цей процес називають денатурацією».

Візьми сире яйце і уважно розглянь його ззовні. Опиши його.

Яйце має _____ колір.

Яйце є _____ на дотик.

Розглянь, що було в середині яйця.

В середині яйця _____

Візьми наступне ціле яйце. Попроси дорослого допомогти тобі його зварити. Після того, як яйце охолоне, розглянь, яке воно ззовні.

Яйце має _____ колір.

Яйце є _____ на дотик.

Почисти яйце і розглянь, яке воно без шкаралупи.

Яйце має _____ колір.

Яйце є _____ на дотик.

Попроси дорослого розрізати варене яйце навпіл. Розглянь, що в середині яйця.

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

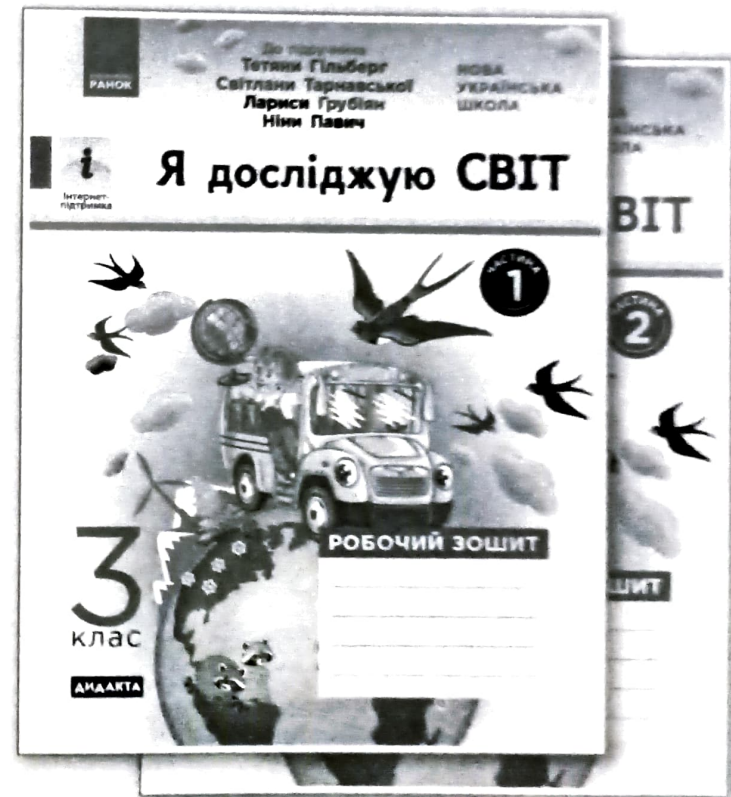
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 2 КЛАСІ (IV чверть)

Додаток до посібника

«Я досліджую світ. 3 клас. Робочий зошит.

До підручника Тетяни Гільберг, Світлани Тарнавської,

Лариси Грубіян, Ніни Павич»

АДАКТА

Я І ПРИРОДА

Для чого країнам державні символи. Якого я роду, якого народу

- 1 Знайди інформацію про козацькі судна. Упиши в речення пропущені слова. Користуйся довідкою.

Легкі судна козаків, що швидко рухалися, мали назву _____

Міцні судна козаків, що здатні витримувати великий вантаж, називали _____

Довідка: зозуля, чайка, дуб, тополя, орел, лисиця, клен.

- 2 Познач, що написали козаки першими у світі.

- гімн України
 колискову
 Основний Закон козацької держави

- 3 Запиши, яку назву мала козацька держава.

- 4 Досліди, використовуючи різні джерела інформації, та впізнай пам'ятки видатним постатям українського козацтва. З'єднай зображення пам'ятника з його назвою.

Пам'ятник гетьману Петру Сагайдачному.

Пам'ятник гетьману Богдану Хмельницькому.

Пам'ятник засновнику Харкова козаку Харькові.

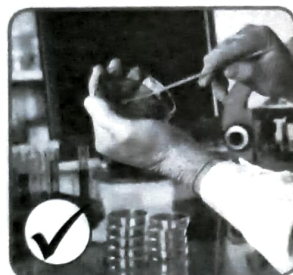
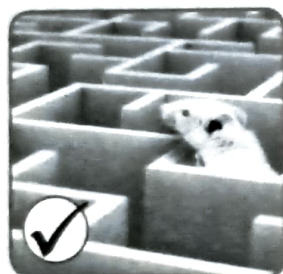
Пам'ятник українським козакам, що брали участь у визволенні Відня від турецької облоги.

Пам'ятник Козаку Мамаю — народному герою українських легенд, захиснику-чарівнику.

Що таке експеримент. Чому потрібен план дій

- 1 Чи правильно діти позначили місце, де відбувається експеримент? Перевір і за потреби виправ.

- 2 Упиши відповідне слово.

Спостереження, досліди та експерименти є джерелом _____ . Спосіб пізнання природних явищ у спеціально створених і контрольованих умовах називається _____ .

ПОВТОРЕННЯ

- 3 Розшифруй слово, користуючись шифром.

●	◆	★	▲	☆	✱	■	▲	●	✱	■
1	3	6	3	2	5	2	5	4	1	4

	1	2	3	4	5	6
●	д	а	б	н	к	в
◆	к	у	о	х	ф	м
■	г	ж	т	я	д	л
▲	р	ф	л	щ	е	в
☆	з	і	е	щ	г	с
✱	н	п	н	ц	д	ю

- 4 З'єднай назви приладів і пристроїв для проведення експериментів із їх зображенням.

- Рухлетка
- Колба
- Мікроскоп
- Термометр
- Лінійка
- Лупа
- Пробірка

ПОВТОРЕННЯ

5 Діти вирішили проводити експеримент і визначили, що вони будуть діяти в такій послідовності:

1. План
2. Мета
3. Ресурси
4. Гіпотеза
5. Експеримент
6. Висновки
7. Фіксування результатів

Перевір правильність послідовності дій і за потреби виправ.

6 Поміркуй, що станеться із зеленою рослиною, якщо її поставити на місяць у шафу в горщику з ґрунтом, де вона буде перебувати постійно в темряві, але регулярно поливати її.

ВАРІАНТИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

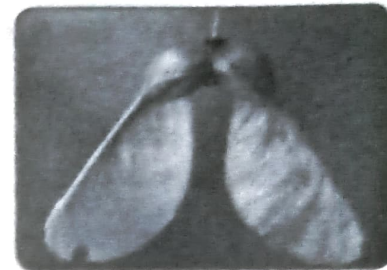
- Вона буде рости, бо в неї є ґрунт.
- Вона не зможе рости, бо їй потрібне сонячне світло.
- Вона буде рости, бо в неї є вода.

Проведи дослід. Познач правильну відповідь.

7 Продовж речення.

Послідовність кроків, або план дій виконавця називають

8 Розглянь плід клена звичайного, який має назву *двокрилатка*. Зроби припущення, навіщо виникла така форма плоду і що далі буде відбуватися з насінням. Запиши.

9 Запиши алгоритм, за яким можна потрапити з пункту А в пункт Б, рухаючись виключно по клітинках чорного кольору.

Крок 1 — 5 клітинок ліворуч

Крок 2 — клітинок

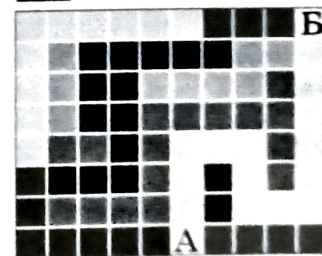
Крок 3 — клітинок

Крок 4 — клітинок

Крок 5 — клітинок

Крок 6 — клітинок

Крок 7 — клітинок

ХТО ТАКИЙ СПОЖИВАЧ/СПОЖИВАЧКА

1 Познач, яка інформація має бути на упаковці харчового товару.

☐ Назва товару	☐ Склад продукту
☐ Умови зберігання	☐ Термін придатності
☐ Місткість упаковки	
☐ Чи смачний продукт	

2 Познач, яка інформація має бути на упаковці промислового товару.

☐ Умови зберігання	☐ Термін придатності
☐ Назва товару	☐ Розмір
☐ Інформація про догляд за товаром	
☐ Застережна інформація	

3 Розглянь упаковку та етикетку харчового товару, який купила твоя родина. Запиши.

Назва товару _____
Виробник _____
Дата виробництва _____
Термін придатності _____
Термін зберігання _____
Склад продукту _____

ПОВТОРЕННЯ

Зроби висновки:

Термін придатності вказують для того, щоб

Термін зберігання вказують для того, щоб

Інформація на упаковці та етикетці допомагає

4 Ознайомся зі змістом таблиці і дай відповіді на запитання.

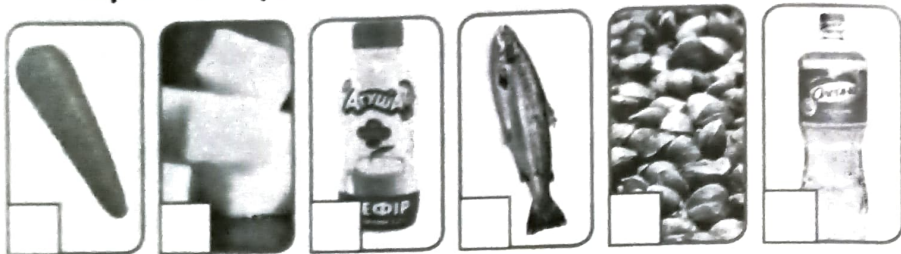
Споживач має право на:	Споживач зобов'язаний:
належну якість продукції та обслуговування	ознайомитися з правилами користування товаром
безпеку продукції	дотримуватися правил користування товаром
достовірну та своєчасну інформацію щодо продукції	використовувати товар тільки за його призначенням
відшкодування збитків, завданих продукцією неналежної якості	дотримуватися правил безпечного користування товаром

Яке право споживача ти вважаєш найважливішим? Чому?

Який обов'язок споживача ти вважаєш найважливішим? Чому?

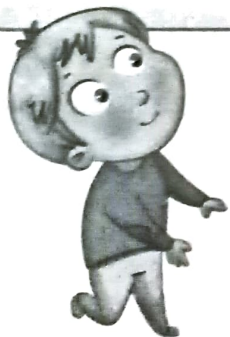
ПОВТОРЕННЯ

- 5 Розглянь зображення. Познач «+» ті товари, які мають тривалий термін придатності, а «-» ті, що мають короткий термін придатності.

- 6 Створи рекламу улюбленої книги.
Ознайомся з визначенням:

Реклама — це спеціальна інформація про продукцію, що розповсюджується в будь-якій формі та в будь-який спосіб з метою одержання прибутку. Використовується, щоб привернути увагу покупців, споживачів, глядачів, замовників.

Обери книжку, для якої будеш створювати рекламу.

Назва книги

Автор книги

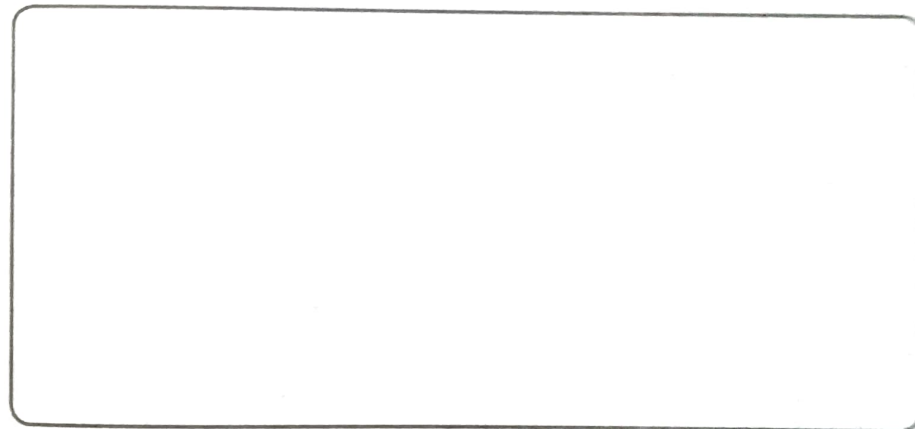
Видавництво

Ознайомся з визначенням: «Банер — це графічне зображення рекламного характеру».

Створи проєкт банера до обраної книжки.

Текст банера

Зображення банера:

Зроби висновок.

Я зробив/зробила рекламу до цієї книжки, тому що _____

Яка користь від знань. Як здійснити задумане

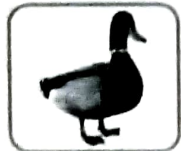
1 Ти знаєш:

- значення знаків дорожнього руху
- правила гігієни
- народні прислів'я та приказки

Яку користь мають ці знання для тебе? Запиши.

Ці знання є корисними, тому що

2 З'єднай стрілочкою відповідні зображення: тварину та її сліди.

ПОВТОРЕННЯ

3 Допиши визначення.

Мета —

4 Познач риси характеру, які потрібні людині, щоб здійснити задумане.

☐ скромність	☐ витримка	☐ лінощі
☐ рішучість	☐ хитрість	☐ старанність
☐ упертість	☐ чесність	☐ сміливість
☐ балакучість	☐ оптимізм	☐ дратівливість
☐ самовпевненість		☐ терпіння

5 Прочитай склади, починаючи із середини чотирикутника. Рухайся проти руху годинникової стрілки.

що	як	ан,	оке	
боя	ко	ні	веш	
ти	ли	Ти	пли	рег
меш	не	пе	ре	бе
ся	за	ли	ши	ти

ПОВТОРЕННЯ

Як стати винахідником. Як приймати рішення

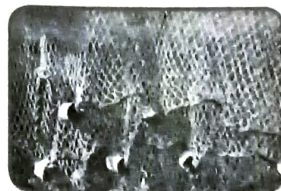
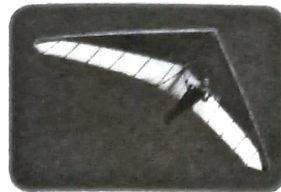
1 Допиши визначення поняття.

Винахід — це те, _____

2 Познач «так» чи «ні» біля кожного твердження.

Створення винаходу починається з випробування.	☐ так	☐ ні
Складання плану дій — одна з умов створення винаходу.	☐ так	☐ ні
Інтернет — один із найважливіших винаходів людства.	☐ так	☐ ні
Винахідник відшукує, знаходить і пропонує нові розв'язання проблем.	☐ так	☐ ні
Те, чого не існувало раніше, що винайшли, називають винаходом.	☐ так	☐ ні

3 З'єднай зображення винаходів, ідею яких людина запозичила у природи, з відповідними зображеннями природних об'єктів.

Чому природа потребує охорони

- 1 Запиши загальну назву кожної групи тварин, занесених до Червоної книги України.

Рись, зубр, кінь дикий —

Лелека чорний, пугач, беркут —

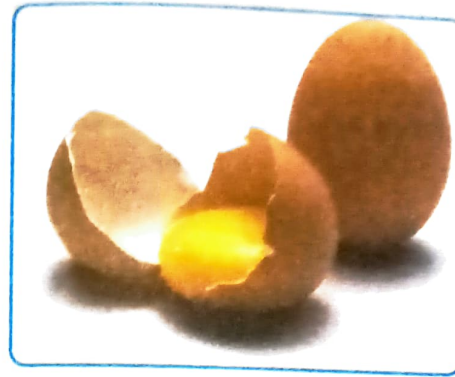
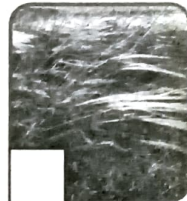
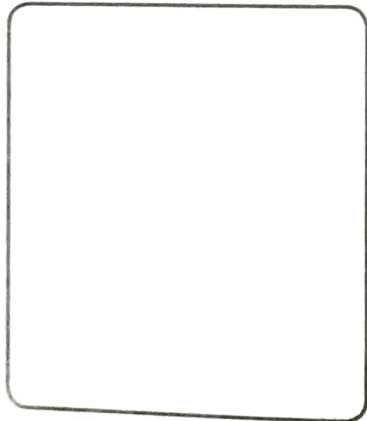
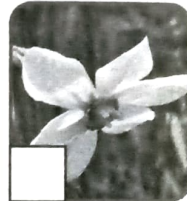
- 2 Допиши речення.

Територія дикої природи, де заборонено будь-яку діяльність людини, називається

- 3 Досліди та познач зображення рослин Червоної книги України, які є у твоїй місцевості.

Приклей фото та запиши назву іншої рослини Червоної книги України.

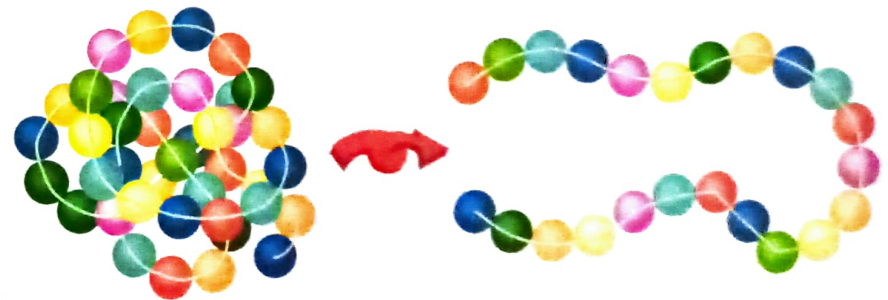
В середині яйця

Зроби висновок.

Після кип'ятіння відбулася

Живі організми містять у собі особливі молекули — білки. Під час кип'ятіння структура білка руйнується. Цей процес називають денатурацією.

Як провести вимірювання. Як відчути себе дослідником

1 Допиши визначення.

Вимірювання — це _____
 Спеціальний сайт, призначений для пошуку інформації в Інтернеті називається _____
 Слово або кілька слів, за якими здійснюється пошук потрібної інформації — це _____

2 Познач назви приладів, які допомагають вченим робити прогноз погоди:

- флюгер, мікроскоп, телескоп,
 термометр, гігрометр, барометр,
 телескоп, лупа, секундомір, ваги

3 З'єднай стрілочками зображення вимірювального приладу з одиницею вимірювання, яке можна зробити з його допомогою.

Маса у грамах

Час у секундах

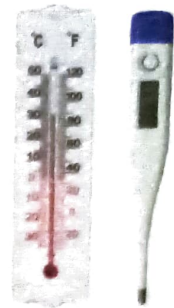
Довжина у сантиметрах

Обсяг в мілілітрах

4 Проведи вимірювання температури повітря.

1. Обери термометр, який призначений саме для вимірювання температури повітря.
2. Проведи вимірювання температури повітря у школі.
3. Поклади термометр в класі на підвіконні.
4. Зачекай 5 хвилин.
5. Запиши показання термометра у таблицю вимірювань.
6. Таким же чином вимірй температуру у шкільному коридорі.
7. Проведи вимірювання температури повітря на шкільному дворі. Спочатку обери на шкільному дворі місце, де є тінь, а потім сонячне місце.

Таблиця вимірювань	
Де здійснювалося вимірювання	Температура
в класі	_____ °C
у шкільному коридорі	_____ °C
на шкільному дворі у місці, де є тінь	_____ °C
на шкільному дворі у сонячному місці	_____ °C
дома у кімнаті	_____ °C
дома у коридорі	_____ °C

Вимірювання температури повітря у школі, на шкільному дворі і вдома показало, що _____

Які бувають явища природи

1 Допиши речення.

Усі зміни, що відбуваються в природі, називають

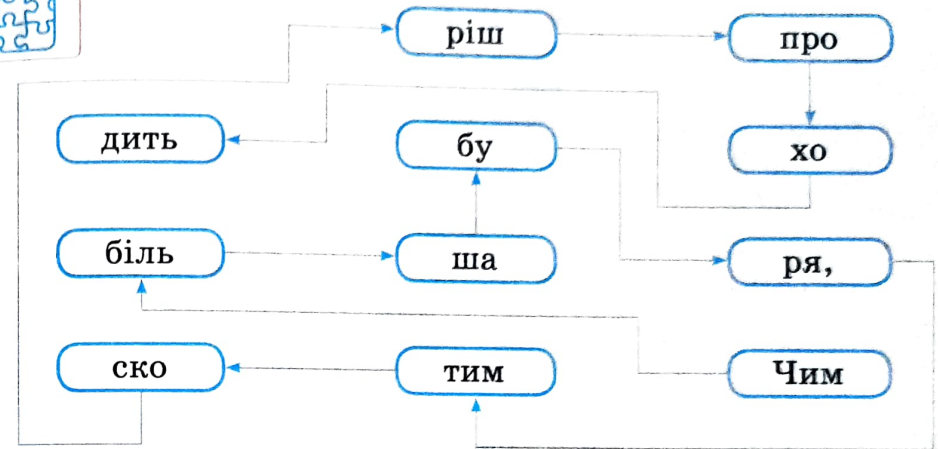
2 Познач ті природні явища, які можуть завдати великої шкоди:

- повінь ураган грім блискавка
 дощ град веселка туман
 танення снігу льодохід землетрус
 танення бурульки виверження вулкану

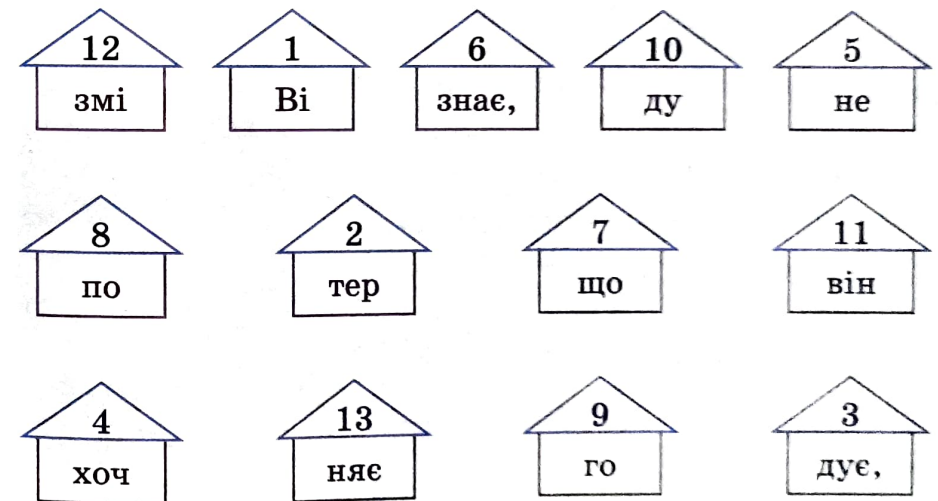
3 Познач зеленим кольором зображення явищ живої природи, червоним — неживої природи.

4 Розшифруй та прочитай.

5 Розшифруй вислів і запиши його.

Які тіла нас оточують і з чого вони складаються

1 Допиши речення.

Речовинами називають те, із чого складаються

Твердий, рідкий і газоподібний стани, у яких можуть перебувати речовини, називають

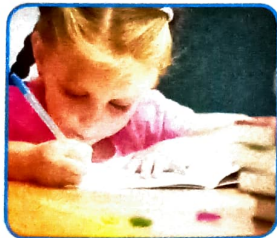
2 Підкресли у переліку речовин ті, які знаходяться у твердому стані:

пара, залізо, вуглекислий газ, лід, скло, кисень, крейда, срібло, пісок.

3 Прочитай тексти учнів. Перевір і за потреби виправ.

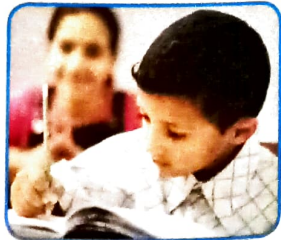
«Матусина обручка — це тіло, а срібло, з якого вона зроблена, це — речовина».

Я вважаю, що

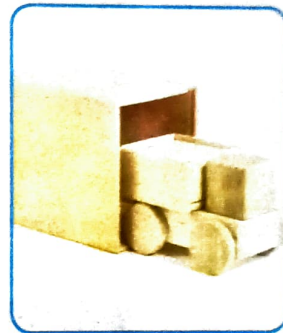
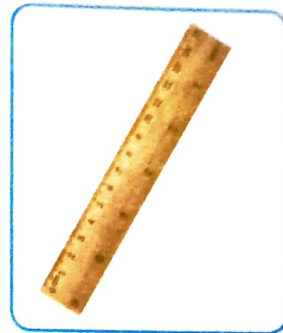

«Рідини мають власну форму. Для рідин характерна текучість».

Я вважаю, що

4 Розглянь зображення тіл. Напиши, чим вони відрізняються і що в них спільне.

Тіла відрізняються тим, що

Тіла схожі тим, що

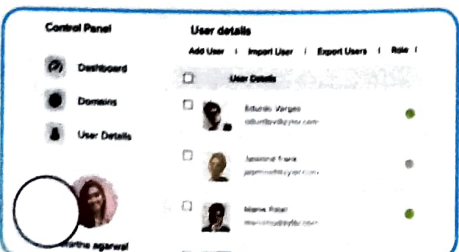
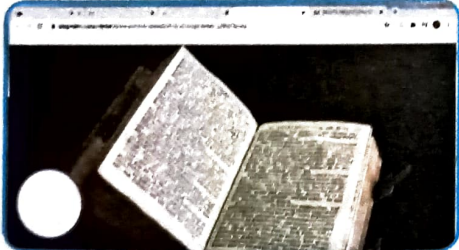

Що таке інформаційний об'єкт

1 Допиши речення.

Створений за допомогою комп'ютера малюнок, текстове повідомлення, файл чи папка, називаються _____

2 Познач «+» ті зображення об'єктів, які є інформаційними.

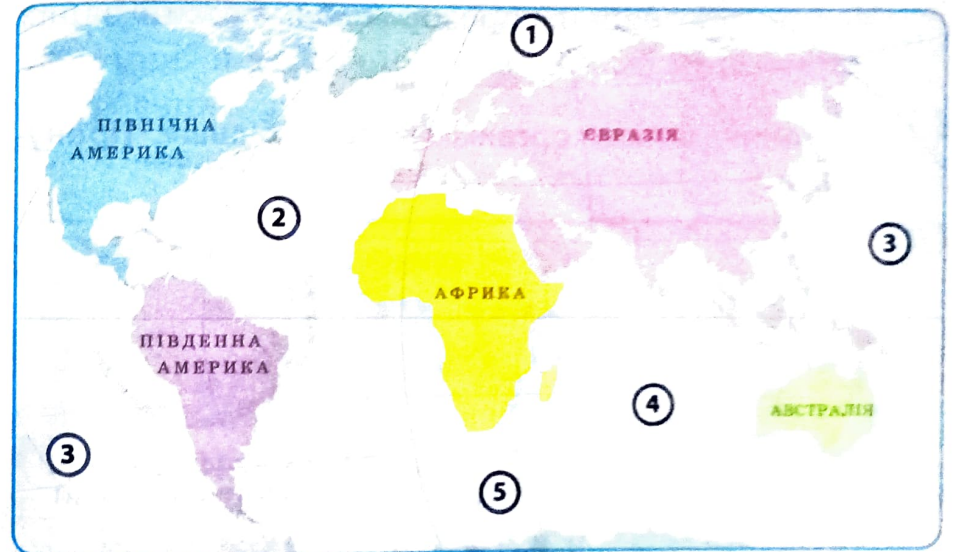
Де ховається вода. Які властивості має вода

1 Допиши речення.

Місце, де річка бере свій початок, називають _____

Рух води у річці називають _____

2 Упиши назви океанів, які ти знаєш.

3 Прочитай. Познач правильні твердження позначкою «+».

- Вода в природі перебуває у газоподібному, рідкому та твердому стані.
- Місце, по якому протікає річка, називають течією.
- Річки беруть початок з джерел, озер, боліт та льодовиків у горах.
- Вода — безбарвна прозора, має свіжий запах і приємним смак.

4 Порівняй, в яких організмах води більше. Пронумеруй.

 <p>98%</p> ☐ <p>Водорості</p>	 <p>99%</p> ☐ <p>Медузи</p>	 <p>90%</p> ☐ <p>Огірки і кавуни</p>
 <p>50%</p> ☐ <p>Наземні рослини</p>	 <p>60%</p> ☐ <p>Тварини</p>	 <p>70–80%</p> ☐ <p>Людина</p>

Які речовини розчиняються у воді. Чому вода потребує охорони

1 Допиши речення.

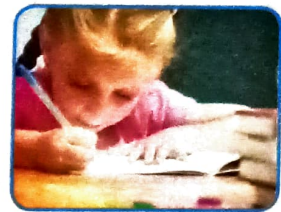
Воду з розчиною в ній речовиною називають

Економія води — це

2 Прочитай тексти учнів. Перевір і за потреби виправ.

«Речовини можуть бути розчинні й нерозчинні у воді. Усі розчини непрозорі».

Я вважаю

«Вода морів і океанів є природним розчином».

Я вважаю

3 Розшифруй вислів про воду і запиши його.

	2 бру	8 схо	6 ці,	4 кри	11 ди	9 чеш
	5 ни	10 во	1 Не	12 ці	7 бо	3 дни

4 Проведи дослідження речовин щодо їх розчинення у воді. Що ти спостерігаєш? Зроби висновок. Запиши.

Візьми манну крупу. Насип столову ложку манної крупи в стакан з водою. Розмішай.

Я вважаю, що манна крупа

5 Розглянь зображення. Підпиши, як люди використовують воду.

Яка роль повітря у природі. Які властивості має повітря. Чому повітря потребує охорони

1 Упиши у речення пропущені слова, користуючись довідкою.

Під час нагрівання повітря _____ ,
стає _____ , піднімається _____ .

Під час охолодження повітря _____ ,
стає _____ , опускається _____ .

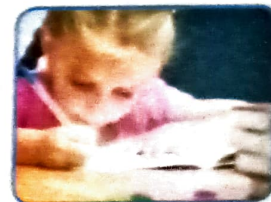
Тому біля земної поверхні повітря _____ ,
а угорі _____ .

Довідка: розширюється, охолоджується, легким, вниз, вгору, стискається, важчим, тепліше.

2 Прочитай тексти учнів. Перевір і за потреби виправ.

«Повітря складається з двох газів — азоту і кисню».

Я вважаю, що зміст тексту є

«Для живлення рослинам потрібен вуглекислий газ повітря».

Я вважаю, що зміст тексту є

3 Проведи дослідження повітря.

Візьми дзеркальце. Зроби вдих і видихни повітря на дзеркальце. Що ти спостерігаєш? Зроби висновок щодо властивості повітря, яке було видихнуто.

Я вважаю, що повітря, яке було видихнуто містить

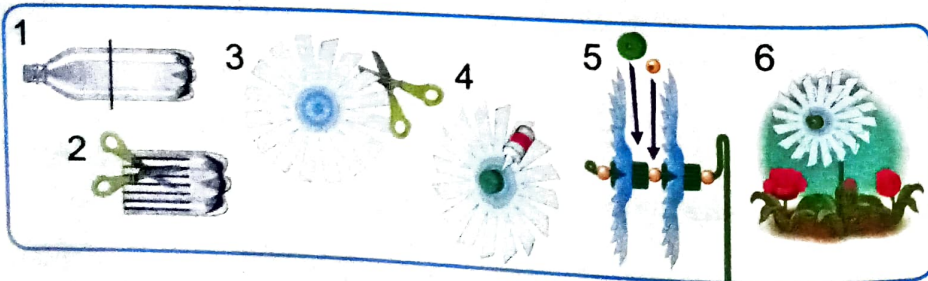
Проведи разом з дорослими вимірювання температури повітря у дворі вашого дома. Зроби висновок.

Таблиця вимірювань повітря температури у дворі дома.

Час, коли здійснювалося вимірювання	Температура
Ранок 08-00	<input type="text"/> <input type="text"/> °C
День 12-00	<input type="text"/> <input type="text"/> °C
День 16-00	<input type="text"/> <input type="text"/> °C
Вечір 20-00	<input type="text"/> <input type="text"/> °C

Висновок

4 Зроби вітрячок з пластикової пляшки.

У СЕРЕДОВИЩІ ТЕКСТОВОГО РЕДАКТОРА

1 Допиши речення.

Програму, яка дає змогу вводити текст, змінювати та виправляти його, називають

На малюнку зображено

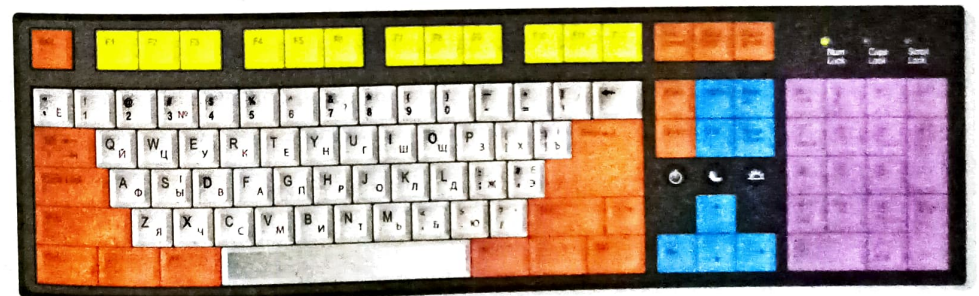
2 Познач групи клавiш на клавіатурі за допомогою стрілочок.

дода
ткова
ци
фрова
кла
віатура

ал
фавітно-
ци
фрові клав
іші

спе
ціальні
клав
іші

функ
ціональ
ні
клав
іші

клав
іші керу
вання
курс
ором

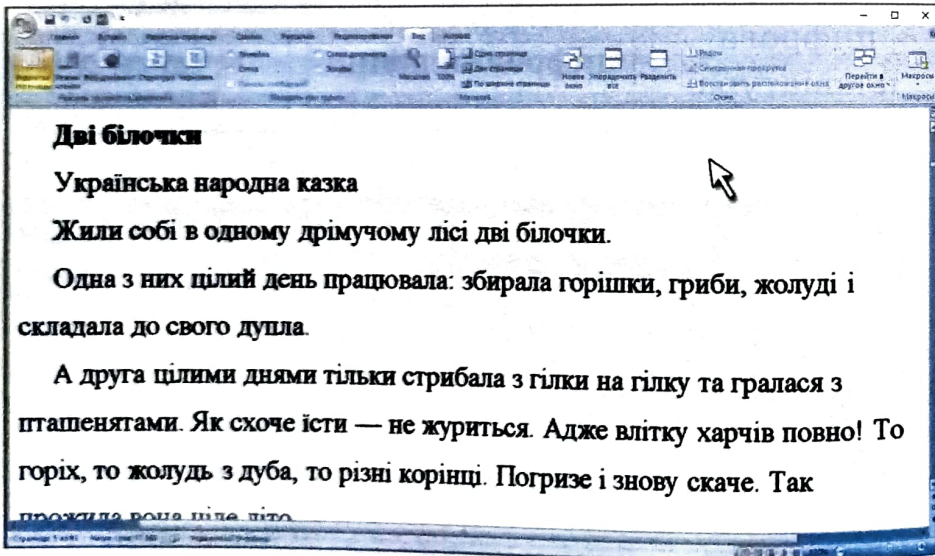
3 Текстовий редактор можна використовувати:

- при написанні листа
- при вивченні іноземної мови
- під час проведення експерименту
- при здійсненні ходу дослідження
- для запису результатів спостереження
- при оформленні презентації проєкту

4 З'єднай стрілочками відповідні зображення і підписи.

робоче поле для введення тексту

курсор

вікно текстового редактора

текст

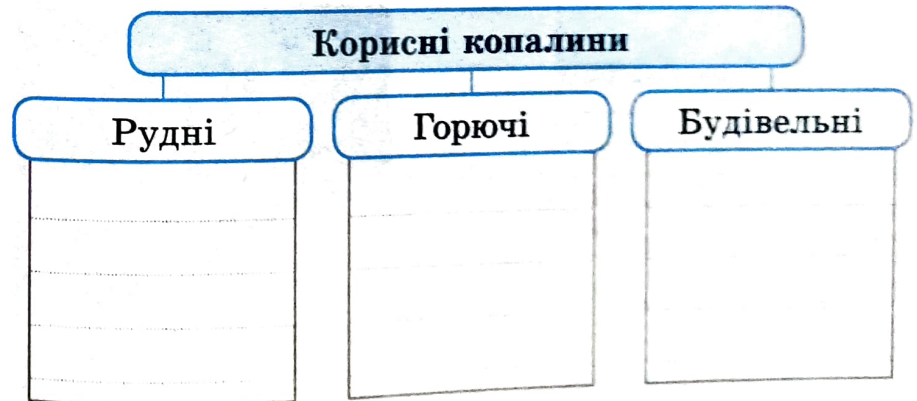
Що таке гірські породи. Як добувають корисні копалини. Яке значення корисних копалин для людини

1 Познач правильні твердження позначкою «+», а неправильні — «-».

- Гірські породи залягають на різній глибині.
- Гірські породи бувають тільки у твердому стані.
- Найбезпечніший спосіб видобування корисних копалин — у відкритих кар'єрах.
- Пошук гірських порід — справа біологів.

2 Доповни схему, скориставшись підручником.

Явища природи. Тіла і речовини

3 З'єднай стрілочкою назву корисної копалини з її описом і зображенням.

тверда горюча
корисна копалина,
чорного кольору
з металічним
блиском

нафта

торф

вапняк-черепашник

корисна копалина,
бурого кольору,
м'яка, крихка, лег-
ша за воду

кам'яне вугілля

горюча корисна
копалина,
є маслянистою
рідиною, колір якої
змінюється від
світло-коричневого
до чорного, легша
за воду

корисна копалина,
яка утворюється
на дні морів зі
скам'янілих
черепашок молюсків

Чому ґрунт – важливе тіло природи. Чому ґрунти потребують охорони

1 Прочитай склади, починаючи із прямокутника синього кольору за стрілочкою. Рухайся проти руху годинникової стрілки, і ти дізнаєшся, народну мудрість.

на	го	бро	до	
сін	тре	по	ди,	
ня,	бує	Ґрунт	го	
до	до	брої	по	ка
бро	го	ро	біт	ни

2 Підпиши назви зображених мешканців ґрунту.

Які бувають рослини.
Як розмножуються квіткові рослини.
Які умови потрібні
для розвитку рослин

1 З'єднай стрілочкою зображення груп рослин з їх назвою та описом.

водорості

Багаторічні трав'янисті рослини, мають листки, схожі на великі пера, коріння і стебло, утворюють спори.

мохи

Ростуть у воді, не мають справжніх органів (кореня, стебла, листків), можуть бути одноклітинні, є такі, що схожі на довгі зелені нитки.

Ростуть у вологих лісах, на болотах, стовбурах старих дерев, мають стебло і листки, але не мають коренів, утворюють спори.

папоротники

квіткові

Ці рослини переважно дерева або кущі, трав'янистих форм в них немає, мають насіння, яке утворюється в шишках, квіток і плодів вони не утворюють.

хвойні

Серед цих рослин є дерева, кущі, трав'янисті рослини, утворюють квітки і плоди.

2 Підкресли, до якої групи рослин належить ця рослина.

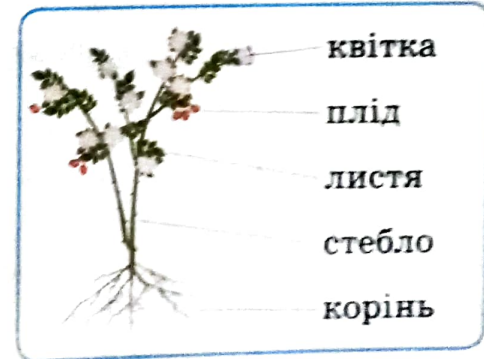
мохи

папоротники

водорості

квіткові

хвойні

Як виростити нову рослину без насіння. Пристосування квіткових рослин до різних умов життя

- 1 Як розмножують цю рослину. Підкресли. Запиши її назву.

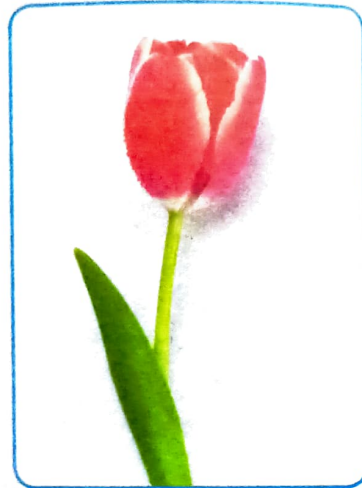
За допомогою:

кореневища

цибулини

живців

бульб

- 2 Запиши назву рослини.

Познач правильну відповідь.

Ця рослина є

- вологолюбною
 посухостійкою
 тіньовитривалою

Я І ПРИРОДА

- 3 З'єднай стрілочкою зображення органів рослин з їх назвою та описом.

Видозмінений підземний пагін, у якому в листах відкладений запас поживних речовин. Використовується для розмноження.

Кореневище

Видозмінений підземний пагін, стебло якого розростається і накопичує крохмаль. Використовується для розмноження.

Бульба

Живці

Корінці, паростки чи бокові гілки, які використовують для розмноження рослин.

Видозмінений підземний пагін, що слугує для запасання поживних речовин та розмноження.

Цибулина

Різноманітність рослин і тварин

Різноманітність культурних рослин. Яке значення хвойних рослин для природи

1 Познач плодово-ягідні культури.

2 Підкресли назви технічних культур.

жито

соняшник

пшениця

черешня

цукровий буряк

льон-довгунець

3 Прочитай. Познач правильні твердження.

- Головна зернова культура, яку вирощують в Україні, — пшениця.
- Рослини, які вирощують у садах, називають технічними культурами.
- Культурні рослини людина вирощує для власних потреб.
- Сосни виділяють особливі речовини, які пригнічують розвиток хвороботворних мікроорганізмів.

4 Познач хвойні рослини.

РІЗНОМАНІТНИЙ СВІТ ТВАРИН

1 Допиши речення.

Науку про тварин називають
Науку про комах називають

2 Підкресли назви плазунів.

бабка

змія

ставковик

варан

восьминіг

хамелеон

павук

ящірка

бджола

черепаха

тритон

крокодил

3 Познач, до якої групи тварин належить рогата жаба.

- молюски
- комахи
- павуки
- земноводні
- плазуни
- ссавці

4 З'єднай стрілочкою зображення груп тварин з назвою цієї групи.

Молюски

Ракоподібні

Комахи

Земноводні

Плазуни

Навіщо люди створюють моделі

1 Допиши речення.

Копія будь-якого об'єкта, процесу чи явища, що використовується як заміна справжнього, називається

Метод пізнання, який передбачає створення і дослідження моделей, називається

2 Попрацюй зі словничком. Запиши визначення.

Інформаційна модель — це

Створи інформаційну модель «Світ тварин».

1. Відкрий програму «Текстовий редактор».
2. Запиши назву інформаційної моделі – «Світ тварин».
3. У меню текстовому редакторі обери функцію вставка-таблиця.
4. Створи таблицю за зразком:

Назва групи тварин	Зображення і назва тварини, яка належить до цієї групи.	Де живе і чим харчується ця тварина.

5. Обери групи тварин, які ти візьмеш до своєї інформаційної моделі.
6. Скористуйся пошуковою програмою в Інтернеті:
7. Обери зображення тварини.
8. Збережи зображення і встав у таблицю.
9. Знайди інформацію про те, де живе і чим харчується ця тварина.
10. Встав зображення і обрану інформацію у таблицю за зразком:

Назва групи тварин	Зображення і назва тварини, яка належить до цієї групи.	Де живе і чим харчується ця тварина.
Ссавці		Живуть у степах, риють нори і перебувають у сплячці впродовж зими. Харчуються степовими рослинами.
	Бабак степовий	

11. Збережи цю інформацію у файлі за назвою «Світ тварин».
12. Поділися створеною тобою інформаційною моделлю: скористуйся електронною поштою і відправ її своєму другу/подрузі.

ХТО ЧИМ ЖИВИТЬСЯ. ЯК З'ЯВИЛИСЯ СВІЙСЬКІ ТВАРИНИ

1 Познач хижих тварин.

глухар заєць щука орел

2 Познач рослиноїдних тварин.

бабак пантера олень сапсан

3 Розглянь зображення. Напиши, яким має бути ланцюг живлення.

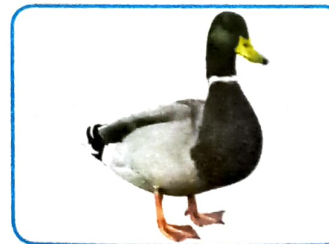

Ланцюг живлення:

4 Розглянь зображення. Познач зображення організмів, з яких починається ланцюг живлення.

5 З'єднай стрілочкою зображення дикої тварини та свійської тварини, яка від неї походить.

Яке значення грибів для природи. Які гриби їстівні, а які — отруйні

1 Допиши речення.

Наземна частина гриба, яка складається з шапинки й ніжки, має назву

Підземна частина гриба, це —

2 Познач назви отруйних грибів червоним кольором.

☐ Несправжній опеньок	☐ Печериця
☐ Опеньки осінні	☐ Жовчний гриб

3 Познач правильні твердження позначкою «+» (плюс).

- Шапінкові гриби мають грибницю і можуть формувати плодові тіла.
- Існують тільки шапінкові гриби.
- Отруйні гриби можуть бути дуже схожими з їстівними.

4 Запиши назви зображених грибів.

Навчальне видавництво ІЛТ 170497, Підписано до друку 21.07.2020
Формат 70×90/16.
Папір офсетний. Гарнітура Букарна.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 4/67

ТАГІНА Ольга Валентинівна

Я досліджую світ. 3 клас :
робочий зошит до підручника
«Я досліджую світ»
Тетяни Гільберг, Світлани Тарнавської,
Лариси Грубіяні, Ніни Павич.
У 2-х частинах. Частина 1

Відповідальний редактор І. В. Сфімова
Редактор Ю. В. Завгородня
Технічний редактор А. Г. Верьовкін

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кубальчича, 27, к. 135, Харків, 61071
Свідчення суб'єкта видавничої справи
ДК № 5218 від 22.09.2016.
Для друку: вул. Космонавта, 21а, Харків, 61146

E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (067) 719-48-65,
тел./факс (067) 719-58-67

Регіональні представництва
видавництва «Ранок»:

Київ — тел. (044) 229-84-01,
e-mail: office.kyiv@ranok.com.ua,
Львів — тел. (067) 289-00-41,
e-mail: office.lviv@ranok.com.ua

З питань придбання продукції
видавництва «Ранок» звертатися за тел.:
у Харкові — (067) 727-70-80;
Київ — (067) 449-39-65, (093) 177-05-04;
Вінниця — (067) 534-51-62;
Дніпро — (056) 785-01-74, (067) 635-19-85.

Житомир — (067) 122-60-60;
Львів — (092) 244-14-26, (067) 340-16-60;
Миколаїв та Одеса — (067) 551-10-79;
Черкаси — (0472) 51-22-51;
Чернігов — (067) 440-88-93
E-mail: sales@ranok.com.ua

«Книга поштою»: вул. Котельниківська, 3, Харків, 61061
Тел. (067) 727-70-90, (067) 346-53-73.
E-mail: pochta@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

Папір, на якому надрукована ця книга:

безпечний для здоров'я
та повністю
переробляється

з оптимальною білизною,
рекомендованою
офтальмологами

відбілювався
без хлору
без диоксиду титану

Разом dbаємо про екологію та здоров'я

видавництво
РАНОК